

Sygn. akt: I C 2408/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 grudnia 2020 r.

Sąd Rejonowy w Grudziądzu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Andrzej Antkiewicz
Protokolant:	sekretarz sądowy Milena Kachniarz

po rozpoznaniu w dniu 22 grudnia 2020 r. w Grudziądzu

sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w W.

przeciwko A. Z.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. nie obciąża powódki kosztami procesu z tytułu zastępstwa pozwanego przez pełnomocnika z urzędu;
3. przyznaje ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Grudziądzu na rzecz radcy prawnego P. K. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych zero groszy) wraz z należnym podatkiem VAT tytułem kosztów zastępstwa prawnego pozwanego z urzędu.

Sygn. akt I C 2408/19

UZASADNIENIE

wyroku

(...) Spółka Akcyjna w W. wniosła o zasądzenie od A. Z. 536,65 zł tytułem opłat za przejazd bez ważnego biletu na przejazd pociągiem (opłaty taryfowej i opłaty dodatkowej), wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 10 lipca 2018 r. do dnia zapłaty. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że strony zawarły umowę przewozu poprzez skorzystanie przez pozwanego z usług przewozowych świadczonych przez powódkę. Pozwany nie posiadał jednak ważnego biletu na przejazd, dlatego osoba uprawniona przez powódkę do kontroli biletów wystawiła zgodnie z obowiązującymi przepisami wezwanie do zapłaty wskazujące wysokość opłaty za przejazd naliczonej zgodnie z taryfą obowiązującą u powódki za przejazd na wybranej przez pozwanego relacji oraz opłaty dodatkowej za przejazd bez ważnego biletu, naliczonej zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W piśmie z dnia 9 lipca 2019 r. powódka doprecyzowała, że w dniu 18 czerwca 2018 r. pozwany zawarł z powódką umowę przewozu poprzez skorzystanie z usług przewozowych świadczonych przez powódkę, nie uiszczając jednak przy tym opłaty za przejazd w należytej wysokości, albowiem pozwany posiadał ulgowy bilet na przejazd (ulga 37%), jednakże nie posiadał ważnego dokumentu poświadczającego uprawnienie do ulgowego przejazdu. W związku z powyższym osoba uprawniona przez powódkę do kontroli biletów wystawiła zgodnie z obowiązującymi przepisami

wezwanie do zapłaty należności w ciągu 21 dni, wskazujące wysokość opłaty za przejazd, naliczonej zgodnie z taryfą obowiązującą u powódki za przejazd na wybranej przez pozwanego relacji (bez ulgi, tj. 45 zł) oraz opłaty dodatkowej w wysokości 520 zł (czterdziestokrotność kwoty 13,00 zł będącej ceną najtańszego biletu jednorazowego normalnego stosowanego przez (...) S.A. na podstawie aktualnego na dzień przejazdu Cennika usług przewozowych spółki (...) udostępnianego przy poszanowaniu art. 384 § 2 k.c. m.in. w pociągach, na stronie internetowej powódki i na dworcach (...)), potrącając cenę okazanego biletu ulgowego, tj. 28,35 zł. Według powódki, pozwany odebrał wezwanie do zapłaty, potwierdzając to własnoręcznym podpisem (k. 14-15 akt).

W nakazie zapłaty z dnia 18 lipca 2019 r. referendarz sądowy nakazał pozwanemu, aby zapłacił powódce żadaną kwotę wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie i kosztami procesu (k. 27 akt).

W sprzeciwie od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym pozwany zarzucił popełnienie przez pracownika powódki w dniu 18 czerwca 2018 r. przestępstwa. Wskazał, że odmówiono mu wówczas w kasach biletowych na dworcu (...) L. powrotu do G., mimo że miał ważną legitymację wystawioną przez (...) potwierdzającą zniżkę na przejazdy w wysokości 37% na wszystkie pociągi w Polsce. Zaprzeczył, aby podpisał wezwanie do zapłaty odpłat dodatkowych, wystawione przez konduktora. Ze względu na głuchotę i słaby wzrok pozwany wniósł o przyznanie pełnomocnika z urzędu (k. 33-35v akt).

W piśmie z dnia 5 września 2019 r. pozwany wyraził sprzeciw wobec żądania zapłaty powódce kwoty 536,65 zł, zaznaczając, że 18 czerwca 2018 r. kupił ważny bilet na przejazd w kasie (...) na Dworcu Głównym w L.. Zarzucił, że błąd wystąpił w tej kasie, albowiem nie wstawiono pieczętki w legitymacji potwierdzającej przejazd ulgowy. Zaznaczył, że w dniu 14 czerwca 2018 r. jechał z T. do L. pociągiem I. K. i „legitymacja była ważna”, dlatego zapłacił za przejazd 42,21 zł. Pociągiem tym jechał również 18 czerwca 2018 r. z W. do J. i „wszystko było dobrze” (k. 49-49v akt).

W piśmie z dnia 9 września 2019 r. pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie powództwa w całości, zarzucając że strona powodowa nie wykazała, aby pozwany poruszał się na wskazanej przez niego trasie bez ważnego biletu uprawniającego do przejazdu, co miało skutkować wystawieniem wezwania do zapłaty. Powódka na dowód twierdzeń wskazanych w pozwie przedłożyła bowiem jedynie dokument zatytułowany wezwanie do zapłaty, które zostało jednostronnie wystawione przez nieznaną osobę i nie zostało nawet przez nią podpisane. Tym samym powódka nie wykazała, czy osoba będąca jego pracownikiem był uprawniona do wystawienia przedmiotowego mandatu – wezwania do zapłaty. W konsekwencji trudno jest uznać, że powódka w sposób prawidłowy wystawiła przedmiotowy dokument. Odnosząc się do dokumentów przedłożonych w postaci tabel uzasadniających wysokość dochodzonej należności pełnomocnik pozwanego wskazał, że stanowią one jedynie wydruki, nie wskazują natomiast przez kogo zostały sporządzone, a ich treść mogłaby być w zasadzie dowolna. Pełnomocnik pozwanego zauważył, że powód nie przedłożył dowodu doręczenia pozwanemu wezwania do zapłaty, roszczenie jest tym samym niewymagalne, a powód nie wykazał, aby wypełnił obowiązek próby polubownego pozasądowego rozwiązania sporu (k. 50-50v akt).

W odpowiedzi na sprzeciw od nakazu zapłaty (k. 53-55 akt) powódka odniosła się szczegółowo do zarzutów zgłoszonych przez pozwanego i jego pełnomocnika. Odnosząc się do wątpliwości pełnomocnika pozwanego co do wysokości dochodzonej należności powódka wskazała, iż opłata taryfowa oraz opłata dodatkowa wynikają wprost z aktualnego na dzień przejazdu Cennika usług przewozowych Spółki (...), który jest udostępniany przy poszanowaniu art. 394 § 2 k.c. m.in. w pociągach czy na stronie internetowej powódki oraz na dworcach (...). Powódka zauważyła, że umowa przewozu jest umową adhezyjną zawieraną poprzez przystąpienie. W związku z tym osoba zawierająca taką umowę w sposób konkludentny akceptuje obowiązujące cenniki i regulaminy, które stanowią element zawieranej umowy. Powódka podkreśliła, że obowiązujący w powodowej spółce (...) usług przewozowych spółki (...) jest jawny i ogólnodostępny w taki sposób, aby każdy podróżny miał możliwość wglądu w jego zapisy i zapoznania się z jego treścią poprzez różne kanały dostępu, m.in. w pociągach czy na stronie internetowej powódki oraz na dworcach (...). Tylko zatem od woli podróżnego zależy czy zapozna się z tymi jawnymi i ogólnodostępnymi regulacjami.

Odnosząc się do zarzutu, że wezwanie nie zostało wystawione przez osobę uprawnioną, strona powodowa oświadczyła, że zostało ono wystawione przez pracownika powódki uprawnionego do kontroli biletów w dacie przejazdu pozwanego, co zostało potwierdzone wskazaniem numeru identyfikacyjnego pracownika – (...).

Na rozprawie w dniu 22 grudnia 2020 r. pełnomocnik pozwanego wniósł o potraktowanie pozwanego ulgowo ze względu na jego problemy zdrowotne, niskie dochody i szczególne okoliczności sprawy, albowiem z wyjaśnień pozwanego wynika, iż nie został potraktowany w sposób odpowiedni do jego osoby przez pracowników powodowej spółki. Uwzględnienie powództwa byłoby zatem sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (k. 110 akt).

Sąd Rejonowy ustalił i zważył, co następuje:

Stan faktyczny sprawy był bezsporny.

W dniu 18 czerwca 2018 r. A. Z. wracał do G. od siostry zamieszkałej w K. za J.. Na Dworcu Głównym w L. zakupił dwa bilety ze zniżką 37% dla emerytów: jeden relacji L. – (...), drugi na przejazd z (...) przez D. do J.. Pozwany posiadał przy sobie legitymację emeryta oraz zaświadczenie wystawione przez (...) uprawniające do dwóch przejazdów pociągiem w 2018 roku ze zniżką 37%. W zaświadczeniu tym na dworcu kolejowym nie wbito pieczętki potwierdzającej przejazd ulgowy. Zaświadczenie to pozwany zagubił. Na trasie L. – (...) w okolicach stacji L. pozwany był kontrolowany przez konduktora, któremu okazał bilet ulgowy za 28,35 zł, legitymację emeryta i zaświadczenie dla emerytów na przejazd ulgowy, ale bez wymaganej pieczętki z numer biletu. Konduktor uznał, że dokumenty te nie są wystarczające do potwierdzenia prawa do przejazdu ulgowego dla emeryta, dlatego wystawił wezwanie do zapłaty różnicy między opłatą taryfową za przejazd – 45 zł a ceną okazanego biletu oraz opłaty dodatkowej za przejazd bez ważnego dokumentu poświadczającego uprawnienie do ulgowego przejazdu w wysokości 130 zł – jeśli płatność nastąpi do 14 dni albo 520 zł – w przypadku płatności do 21 dni. Pozwany nie zgadzał się z nałożonymi opłatami, dlatego odmówił podpisania wezwania.

W dniu 18 czerwca 2018 r. A. Z. miał skończone 82 lata, słabo słyszał, posługiwał się dwoma aparatami słuchowymi, nadto słabo widział. W 2019 r. miał dwa zabiegi na usunięcie zaćmy w obu oczach.

Okoliczności bezsporne: wezwanie do zapłaty – k. 21 akt

karty informacyjne leczenia pozwanego – k. 39-40 akt

wyjaśnienia pozwanego na rozprawie – k. 64-64v akt

W ustalonych okolicznościach sprawy Sąd uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 października 2002 r. w sprawie rodzajów dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz.U. z 2002 r. Nr 179, poz. 1495) dokumentami poświadczającymi uprawnienie emerytów i rencistów oraz ich współmałżonków, na których pobierane są zasiłki rodzinne, do korzystania z dwóch przejazdów w ciągu roku z ulgą 37% środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych, pospiesznych i ekspresowych, są zaświadczenia według wzoru stanowiącego załącznik nr 2 do rozporządzenia, wydawane m.in. przez terenowe jednostki (...). Według relacji pozwanego, któremu powódka nie zaprzeczyła, pozwany posiadał takie zaświadczenie w dniu 18 czerwca 2018 r., uprawniające do dwóch ulgowych przejazdów w ciągu 2018 roku. Pozwany nie uzyskał jednak pieczętki w tym zaświadczeniu potwierdzającej ulgowy przejazd. W ocenie Sądu stało się tak na skutek niedoparzenia pozwanego, ale i braku odpowiedniego pouczenia pracownika powódki obsługującego pozwanego w kasie na Dworcu Kolejowym L.. Zauważyć należy, że pozwany jest osobą starszą, słabowidzącą i słabosłyszącą. Wymagał zatem szczególnego potraktowania jako osoba niepełnosprawna. Pracownik powódki nie potraktował jednak pozwanego szczególnie. Skoro pozwany kupował bilet ze zniżką dla emeryta, rzeczą pracownika powódki było pouczenie pozwanego, że podstawą ulgowego przejazdu jest wbitcie pieczętki do odpowiedniego zaświadczenia. Kasjer powinien więc zażądać od pozwanego tego zaświadczenia celem wbitcia pieczętki ewentualnie

pouczyć pozwanego o skutkach braku takiej pieczętki. Skoro pracownik powódki tego nie uczynił, zasady współzycia społecznego sprzeciwiają się obciążeniu tego konsekwencjami pozwanego. Słusznie zarzucił zatem pełnomocnik pozwanego, że uwzględnienie powództwa byłoby sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, albowiem powódka nadużywa swojego prawa (art. 5 k.c.).

Zgodnie z § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Transportu i Budownictwa z dnia 24 lutego 2006 r. w sprawie ustalania stanu przesyłek oraz postępowania reklamacyjnego (Dz.U. z 2006 r. Nr 38, poz. 266) wezwanie do zapłaty sporządzane jest wraz z kopią stanowiącą protokół, w obecności podróżnego, który odmówił natychmiastowego uregulowania przewoźnikowi należności z tytułu realizowanej umowy przewozu – przez przewoźnika albo osobę przez niego upoważnioną. Według ust. 2 tego artykułu wezwanie do zapłaty z tytułu przewozu osób powinno zawierać m.in. pouczenie o możliwości złożenia reklamacji, ze wskazaniem adresu jednostki, w której można ją złożyć oraz numer identyfikacyjny sporządzającego. Wezwanie wystawione w dniu 18 czerwca 2018 r. nie zawierało pouczenia o reklamacji. Nadto, na przedłożonej do akt kopii wezwania nie jest widoczny numer identyfikacyjny sporządzającego. Być może numer ten widniał na oryginale wezwania, ale w procesie sądowym nie zostało to udowodnione. Wbrew twierdzeniu powódki, nie zostało zatem wykazane, że wezwanie to sporządziła osoba upoważniona przez powódkę, a temu przeczył pozwany. Nie zostało więc wykazane, że wezwanie zostało sporządzone zgodnie z przepisami. Wady wezwania obciążają powódkę.

W ocenie Sądu powódka nie wykazała również wysokości dochodzonego roszczenia. Wobec zarzutu pozwanego w tym zakresie, powódka wskazała na adhezyjność umowy przewozu, jawność Cennika usług przewozowych spółki (...) oraz jego ogólnodostępność. W ocenie Sądu nie ma to znaczenia dla wykazania roszczenia przed Sądem. Argumenty wskazane przez powódkę odnoszą się do pozwanego jako strony umowy przewozu, tymczasem wobec zakwestionowania wysokości roszczenia przez pełnomocnika pozwanego powódka powinna wykazać wysokość roszczenia przed Sądem, czyli przedstawić wiarygodne dokumenty (np. egzemplarz Cennika usług przewozowych wywieszzonego na dworcu (...) L. albo jego wiarygodny odpis), z których wynikałyby ceny biletów jednorazowych: najtańszego stosowanego przez powódkę na podstawie aktualnego na dzień przejazdu pozwanego Cennika usług przewozowych oraz biletu na przejazd relacji L. – (...), a także wysokość opłat dodatkowych, w tym za przejazd bez ważnego dokumentu poświadczającego uprawnienie do ulgowego przejazdu. Przedstawienie jedynie komputerowego wyciągu z tego Cennika nie było wystarczające do wykazania wysokości roszczenia. Nie zostało zatem wykazane, że w dniu 18 czerwca 2018 r. obowiązywał cennik usług przewozowych, którego komputerowy wyciąg złożono do akt. Nie zostały więc wykazane ceny biletów jednorazowych stosowanych przez powódkę, tj. najniższego oraz normalnego (bez zniżek) na trasie L. – (...), ani wysokość opłaty dodatkowej za przejazd bez dokumentu poświadczającego uprawnienie do ulgowego przejazdu.

Z tych przyczyn powództwo podlegało oddaleniu (art. 5 i 6 k.c.).

Ze względu na oddalenie powództwa ze względu na szczególne okoliczności sprawy, Sąd nie obciążył powódki kosztami procesu pozwanego (art. 102 k.p.c.)

O kosztach pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu orzeczono na mocy art. 22³ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 75 ze zm.). Stawka radcowska opłaty za czynności radcy prawnego z urzędu przy wartości przedmiotu sporu podanej w pozwie wynosi 180 zł (§ 8 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu – Dz.U. z 2019 r. poz. 68) i o takiej kwocie wraz z podatkiem VAT orzeczono w pkt 3 (trzecim) sentencji wyroku.